

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ

Навчально-науковий інститут оперативно-рятувальних сил
Кафедра психології діяльності в особливих умовах

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ПСИХОДІАГНОСТИКА»
циклу обов'язкової професійної підготовки
за освітньо-професійною програмою
«Екстремальна та кризова психологія»

підготовки бакалавра у галузі знань
05 Соціальні та поведінкові науки

за спеціальністю 053 «Психологія»

Рекомендовано кафедрою психології
діяльності в особливих умовах на 2025-2026
навчальний рік.
Протокол від «29» серпня 2025 року № 1

Силабус розроблений відповідно до Робочої програми навчальної
дисципліни «Психодіагностика»

Загальна інформація про дисципліну

Анотація дисципліни

Психодіагностика – це галузь психологічної науки і одночасно найважливіша форма психологічної практики, яка пов'язана з розробкою і використанням різноманітних методів розпізнавання індивідуальних психологічних особливостей людини.

Психодіагностика є необхідною складовою професійної підготовки майбутніх психологів, який знайомить з теорією, принципами та інструментами оцінки і вимірювання індивідуально-психологічних особливостей особистості. Проведення психодіагностичного обстеження є необхідним при психологічному консультуванні, психокорекції, психотерапії та інших видах діяльності в усіх напрямках практичної психології.

Освітній компонент «Психодіагностика» спрямована на формування у здобувачів вищої освіти теоретичних знань та вироблення практичних навичок визначати, аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання; обирати та застосовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій (тести, опитувальники, проективні методики, тощо) психологічного дослідження; володіти навичками збору первинного матеріалу, вмінь дотримуватися процедури дослідження, інтерпретувати отримані дані і формулювати діагностичний висновок у відповідність до розв'язуваної дослідницького чи практичного завдання.

Курс призначений для формування професійних компетентностей психолога здійснювати психологічний підбір та оцінку персоналу. Дані компетентності відносяться до професійної діяльності організаційного психолога, менеджера з управління людськими ресурсами і дають можливість майбутньому випускникові реалізувати себе у цих напрямках діяльності.

Інформація про науково-педагогічного працівника

Загальна інформація	Боснюк Валерій Федорович, заступник начальника кафедри психології діяльності в особливих умовах навчально-наукового інституту оперативно-рятувальних сил, кандидат психологічних наук, доцент.
Контактна інформація	м. Черкаси, вул. Онопрієнка, 8, викладацька кафедри ПДОУ.
E-mail	bosniuk_valerii@nuczu.edu.ua
Наукові інтереси	- статистичні методи аналізу психологічних даних; - розробка психодіагностичних тестів; - дослідження ментальних ресурсів особистості. - позитивна психологія.
Професійні здібності	- професійні знання і значний досвід роботи аналізу даних в статистичних пакетах SPSS

	Statistics, Statistica, Jamovi, JASP; - навички аналізу даних в мові програмування R.
Наукова діяльність за освітнім компонентом	1. Олефір В.О., Боснюк В.Ф., Малофейкіна К.О. Валідизація і вимірювальна інваріантність української версії шкали позитивних і негативних переживань (SPANE). Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Психологія». Випуск 71, 2021. С. 34-42. https://doi.org/10.26565/2225-7756-2021-71-04 2. Валерій Боснюк. Роль показника розміру ефекту в сучасних психологічних дослідженнях. Проблеми екстремальної та кризової психології 2021. № 2(2). С. 97-109. https://doi.org/10.52363/dcpp-2021.2.9 3. Олефір В. О., Боснюк В. Ф. Адаптація шкали психологічного капіталу (ПсиКап-12С). Інсайт: психологічні виміри суспільства. 2023. № 9. С. 50–71. https://doi.org/10.32999/KSU2663-970X/2023-9-4 (Scopus) 4. Валерій Олефір, Валерій Боснюк Адаптація українськомовної версії шкали задоволеності життям Е. Дінера. Наука і освіта. №2. 2024. С. 64-72. https://doi.org/10.24195/2414-4665-2024-2-9 5. Олефір В., Боснюк В. Українськомовна адаптація шкали задоволеності базових психологічних потреб. Інсайт: психологічні виміри суспільства, № 12. 2024. С. 18-43. https://doi.org/10.32999/2663-970X/2024-12-2 (Scopus) 6. Олефір В., Боснюк В. Факторна структура суб'єктивного благополуччя молодих українців. Інсайт: психологічні виміри суспільства. № 13. 2025. С. 94–116. https://doi.org/10.32999/2663-970X/2025-13-5 (Scopus)

Час та місце проведення занять з дисципліни

Аудиторні заняття з навчальної дисципліни проводяться згідно затвердженого розкладу. Електронний варіант розкладу розміщується на сайті Університету (<http://rozklad.nuczu.edu.ua/>).

Консультації з навчальної дисципліни проводяться протягом семестру щочетверга з 15.00 до 16.00. В разі додаткової потреби здобувача в консультації час погоджується з викладачем.

Мета вивчення дисципліни: сформувати у здобувачів вищої освіти систему знань про теоретичні засади, методологію та практику психодіагностики; розвинути вміння добирати, адаптувати, застосовувати, інтерпретувати психодіагностичні методики з урахуванням наукових,

етичних та правових норм.

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Форма здобуття освіти
	очна (денна, вечірня)
Статус дисципліни	обов'язкова професійна
Навчальний рік	2025-2026
Семестр	4
Обсяг дисципліни:	
- в кредитах ЄКТС	6
- загальна кількість годин	180
- кількість модулів	1
Розподіл часу за навчальним планом (в годинах):	
- лекції	28
- практичні заняття	20
- семінарські заняття	12
- самостійна робота	120
- індивідуальні завдання (науково-дослідне)	на вибір
Форма підсумкового контролю	іспит

Передумови для вивчення дисципліни

Препреквізити: загальна психологія, основи психологічної практики.

Постреквізити: експериментальна психологія, патологічна та клінічна психологія, практикум з екстремальної та кризової психології, атестаційний екзамен, виконання та захист кваліфікаційної роботи.

Результати навчання та компетентності з дисципліни

Відповідно до освітньої програми «Екстремальна та кризова психологія» вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити:

- досягнення здобувачами вищої освіти таких результатів навчання:

Програмні результати навчання	Абревіатура
Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання.	ПР 1
Обґрунтовувати власну позицію, робити самостійні висновки за результатами власних досліджень і аналізу літературних джерел	ПР 4
Обирати та застосовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій (тести, опитувальники, проєктивні методики тощо) психологічного дослідження та технології психологічної допомоги.	ПР 5
Формулювати мету, завдання дослідження, володіти навичками збору первинного матеріалу, дотримуватися	ПР 6

процедури дослідження.	
Рефлексувати та критично оцінювати достовірність одержаних результатів психологічного дослідження, формулювати аргументовані висновки.	ПР 7
Знати, розуміти та дотримуватися етичних принципів професійної діяльності психолога	ПР 16

- формування у здобувачів вищої освіти наступних компетентностей:

Програмні компетентності	Абревіатура
Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.	ЗК 1
Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.	ЗК 3
Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології.	СК 1
Здатність використовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій.	СК 5
Здатність самостійно планувати, організовувати та здійснювати психологічне дослідження.	СК 6
Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації.	СК7
Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.	СК 11

Програма навчальної дисципліни

МОДУЛЬ 1. «МЕТОДИ ПСИХОДІАГНОСТИКИ ОСОБИСТОСТІ»

Змістовний модуль 1. Основи психодіагностики: предмет, методи та діагностика когнітивних процесів.

Тема 1.1. Предмет та історія психодіагностики.

Психодіагностика як наукова дисципліна. Завдання та предмет психодіагностики. Стародавні витoki становлення психодіагностики. Передумови становлення психодіагностики як самостійної науки. Розвиток вітчизняної психодіагностики. Структура сучасної психодіагностики.

Тема 1.2. Психологічний діагноз і психодіагностичний процес.

Психологічний діагноз. Основні етапи діагностичного процесу. Основні гіпотези психічних якостей (психічних властивостей). Основні параметри психічних властивостей. Джерела отримання інформації про людину (L-, Q-, T-дані).

Тема 1.3. Проблема вимірювання в психології.

Проблема вимірювання у психології. Поняття вимірювання та види вимірювань у психології. Види та характеристики шкал відповідей на запитання в опитувальниках.

Тема 1.4. Психометричні характеристики психологічних тестів.

Характеристика та проблеми класичної тестової теорії. Надійність психологічного тесту. Валідність психологічного тесту. Тестові норми. Етапи розробки тесту.

Тема 1.5. Психодіагностика як практична діяльність.

Типи психодіагностичних ситуацій та види психологічних завдань. Основні психодіагностичні підходи. Характеристика методів високого та малого рівня формалізації. Професійно-етичний стандарт психодіагностичної роботи психологів. Етичний кодекс психолога.

Тема 1.6. Психодіагностика інтелекту.

Сутність інтелекту, підходи до його вивчення. Основні підходи до вивчення інтелекту. Моделі структури інтелекту. Характеристика тестів діагностування інтелекту.

Тема 1.7. Методики діагностики уваги та пам'яті.

Загальна характеристика уваги та пам'яті як когнітивних процесів. Методи психодіагностики уваги. Методи психодіагностики пам'яті.

Тема 1.8. Психодіагностика мислення.

Методики класифікації, виключення, виділення суттєвих ознак, утворення аналогій, піктограм, розуміння переносного змісту прислів'їв і метафор, порівняння прислів'їв, віднесення фраз до прислів'їв, називання 50 слів, виділення закономірностей, визначення і формування понять, формування штучних понять, розуміння розповідей, складання малюнків з відрізків, встановлення послідовності подій.

Змістовний модуль 2. Методи дослідження особистості та міжособових відносин

Тема 2.1. Психодіагностика індивідуально-психологічних рис особистості.

Особистісні риси як психодіагностична категорія. Способи виокремлення рис. Типологічні опитувальники особистості. Внесок Г.-Ю. Айзенка у розвиток психодіагностики особистості

Тема 2.2. Психодіагностика мотиваційно-смислової сфери особистості.

Мотивація як об'єкт психодіагностики. Прямі методи діагностики мотивацій особистості. Проективні методи діагностики мотивацій особистості. Опитувальники інтересів, цінностей, установок (аттitudів).

Тема 2.3. Психосемантичні методи діагностики в психології.

Психосемантична парадигма конструювання психодіагностичних методик. Основні напрямки розвитку експериментальної психосемантики. Технологічні прийоми формування експериментально-психологічних даних в ході психосемантичного експерименту.

Тема 2.4. Проективні методи дослідження особистості.

Характеристика проективних методик діагностування особистості. Особливості проектної діагностики. Класифікація та характеристика проективних методик.

Тема 2.5. Психодіагностика психічних станів.

Основні психологічні засоби діагностики психічних станів. Методики визначення психофізіологічних показників. Методики визначення поведінкових проявів.

Тема 2.6. Психодіагностика міжособистісних відносин.

Міжособистісні відносини як об'єкт психодіагностики. Критерії систематики методик діагностики міжособистісних відносин. Характеристика основних методів психодіагностики міжособистісних відносин.

Підсумкова модульна робота

Іспит

Розподіл дисципліни у годинах за формами організації освітнього процесу та видами навчальних занять (очна форма: денна, вечірня):

Назви модулів та тем	Кількість годин за формами навчання					
	усього	у тому числі				
		лекції	семінар. заняття	практ. заняття	самост. робота	поточний контроль
4 - й семестр						
Змістовний модуль 1. Основи психодіагностики: предмет, методи та діагностика когнітивних процесів						
Тема 1.1. Предмет та історія психодіагностики.	12	2	2		8	усні та письмові опитування
Тема 1.2. Психологічний діагноз і психодіагностичний процес.	12	2	2		8	усні та письмові опитування
Тема 1.3. Проблема вимірювання в психології	12	2	2		8	усні та письмові опитування
Тема 1.4. Психометричні характеристики психологічних тестів	12	2		2	8	усні та письмові опитування, індивідуальні завдання
Тема 1.5. Психодіагностика як практична діяльність	12	2	2		8	усні та письмові опитування
Тема 1.6. Психодіагностика інтелекту.	12	2		2	8	усні та письмові опитування, психодіагностичне тестування
Тема 1.7. Психодіагностика уваги та пам'яті.	12	2		2	8	усні та письмові опитування, психодіагностичне тестування
Тема 1.8. Психодіагностика мислення.	14	2	2	2	8	усні та письмові опитування, психодіагностичне тестування
Разом за змістовним модулем 1	98	16	10	8	64	

Змістовний модуль 2. Методи дослідження особистості та міжособистісних відносин						
Тема 2.1. Психодіагностика індивідуально-психологічних рис особистості.	12	2		2	8	усні та письмові опитування, психодіагностичне тестування
Тема 2.2. Психодіагностика мотиваційно-смислової сфери особистості	12	2		2	8	усні та письмові опитування, психодіагностичне тестування
Тема 2.3. Психосемантичні методи діагностики в психології	12	2		2	8	усні та письмові опитування, психодіагностичне тестування
Тема 2.4. Проективні методи дослідження особистості	12	2		2	8	усні та письмові опитування, психодіагностичне тестування
Тема 2.5. Психодіагностика психічних станів.	12	2		2	8	усні та письмові опитування, психодіагностичне тестування
Тема 2.6. Психодіагностика міжособистісних відносин.	12	2		2	8	усні та письмові опитування, психодіагностичне тестування
Разом за змістовним модулем 2	72	12	-	12	48	
Підсумкова модульна робота	10		2		8	письмові завдання
ВСЬОГО	180	28	12	20	120	

* Примітка: самостійна робота здійснюється за методичними рекомендаціями щодо організації самостійної роботи з навчальної дисципліни «Психодіагностика».

Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Тема 1.1. Теоретичні і практичні завдання психодіагностики. Історія виникнення психодіагностики.	2
2.	Тема 1.2. Організація та проведення психодіагностичного дослідження.	2
3.	Тема 1.3. Психологічне вимірювання особистості.	2
4.	Тема 1.5. Характеристика основних методів збору психодіагностичної інформації	2
5.	Тема 1.8. Характеристика методів вивчення мислення.	2
6.	Підсумкова модульна робота	2
	Разом	12

Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Тема 1.4. Особливості розробки психологічного тесту.	2
2.	Тема 1.6. Тести діагностики рівня інтелекту.	2
3.	Тема 1.7. Методики діагностики уваги та пам'яті.	2
4.	Тема 1.8. Методики діагностики мислення.	2
5.	Тема 2.1. Психодіагностика рис та типів особистості.	2
6.	Тема 2.2. Психодіагностика мотивів, інтересів, цінностей, установок.	2
7.	Тема 2.3. Психосемантичні методи діагностики особистості.	2
8.	Тема 2.4. Проективні особистісні методики.	2
9.	Тема 2.5. Методики діагностики функціональних станів.	2
10.	Тема 2.5. Методики діагностики міжособистісних відносин.	2
	Разом	20

Індивідуальні завдання (орієнтовна тематика індивідуальних завдань)

Індивідуальні завдання можуть виконуватись здобувачами як під час семінарських занять, так і під час самостійної роботи. Формами виконання індивідуальних завдань є: написання рефератів, есе, дайджесту, аналітичного огляду, аналізу практичних та проблемних ситуацій, підготовка результатів власних психодіагностичних досліджень та ін.

Тематика індивідуальних занять, що наведена у програмі є орієнтовною. Здобувачам надається право вільного вибору теми індивідуальної роботи, що повинна відповідати таким критеріям як: актуальність та відповідність завданням навчальної дисципліни.

Детальний опис форм, вимоги до виконання та критерії оцінювання індивідуальних завдань здобувачів викладені у методичних вказівках до виконання індивідуальних завдань здобувачів вищої освіти на кафедрі психології діяльності в особливих умовах.

1. Психодіагностика більше наука чи практика?
2. Наскільки історичні підходи до психодіагностики актуальні сьогодні?
3. Як історичні зловживання психодіагностикою (наприклад, у тоталітарних режимах) впливають на довіру до неї нині?
4. Чи можна говорити про універсальний розвиток психодіагностики, чи вона завжди залежить від культури й суспільства?
5. Чи може психологічний діагноз бути абсолютно об'єктивним?
6. Де межа між психодіагнозом і «ярликуванням» особистості?
7. Наскільки результат психодіагностичного процесу залежить від компетентності психолога?
8. Чи повинен психолог завжди повідомляти клієнтові діагноз у повному обсязі?

9. Чи можна вважати психодіагностичний процес завершеним без рекомендацій?
10. Чи можливо точно виміряти психічні явища, як фізичні величини?
11. Чи не спрощує вимірювання складну психологічну реальність?
12. Чи можна довіряти самооцінювальним методам як надійним вимірювальним інструментам?
13. Чи може тест бути одночасно надійним і валідним у всіх культурах?
14. Що важливіше: надійність чи валідність тесту?
15. Наскільки достатньо статистичних показників для оцінки якості тесту?
16. Чи можна використовувати тест без адаптації до конкретної вибірки?
17. Чи варто створювати універсальні тести чи краще локальні, спеціалізовані?
18. Де межа між допомогою і втручанням у життя людини через психодіагностику?
19. Наскільки етично проводити психодіагностику без інформованої згоди?
20. Чи може психодіагностика бути засобом маніпуляції?
21. Чи можна виміряти інтелект одним показником (IQ)?
22. Чи враховують сучасні тести інтелекту його багатовимірність?
23. Чи коректно порівнювати інтелект різних культур за стандартними тестами?
24. Чи має майбутнє класична концепція IQ у XXI столітті?
25. Чи можна об'єктивно виміряти увагу і пам'ять, якщо вони змінюються залежно від контексту?
26. Наскільки на результати впливають мотивація та емоційний стан досліджуваного?
27. Чи універсальні тести пам'яті та уваги для різних вікових груп?
28. Чи можна виміряти творчість і критичне мислення стандартними методиками?
29. Наскільки культурний контекст впливає на особливості мислення?
30. Чи може штучний інтелект стати інструментом діагностики мислення?
31. Чи можна виміряти риси особистості так само точно, як фізичні характеристики?
32. Наскільки риси особистості стабільні впродовж життя?
33. Чи впливає культура на прояв і вимірювання особистісних рис?
34. Чи обмежують стандартизовані тести різноманіття особистостей?
35. Чи завжди результати діагностики мотивації відображають реальну поведінку?
36. Чи залежить мотивація більше від особистісних рис чи від середовища?
37. Чи можна виміряти сенс життя за допомогою тестів?
38. Чи є універсальні підходи до діагностики мотивації для всіх вікових груп?
39. Чи відображають психосемантичні методи реальні смисли людини?

40. Чи можна стандартизувати психосемантичні методи?
41. Чи не спрощують психосемантичні техніки багатогранність внутрішнього світу особистості?
42. Чи можна вважати проєктивні методи науковими?
43. Наскільки інтерпретація проєктивних методів залежить від суб'єктивності психолога?
44. Чи доречно застосовувати проєктивні методи у клінічній практиці?
45. Чи можуть проєктивні тести замінити стандартизовані?
46. Чи мають проєктивні методики майбутнє у зв'язку з розвитком цифрової психодіагностики?
47. Чи є універсальні методики для вимірювання різних станів?
48. Чи може психодіагностика станів замінити клінічне інтерв'ю?
49. Чи можна об'єктивно виміряти міжособистісні відносини?
50. Чи відображають тести реальну поведінку людини у соціумі?
51. Чи є міжособистісні відносини стабільними характеристиками, чи вони швидко змінюються?
52. Чи не створює діагностика міжособистісних відносин ризик маніпуляцій у групах (наприклад, у колективах)?

Форми та методи навчання і викладання

Вивчення навчальної дисципліни реалізується в таких формах: навчальні заняття за видами, консультації, контрольні заходи, самостійна робота. Використовуються словесні (пояснення, бесіда), наочні (ілюстрація, демонстрація, спостереження), практичні методи навчання. В процесі навчання задіюються технічні ресурси та відео метод.

Засоби оцінювання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є: іспит, реферати, есе, презентації результатів виконаних завдань та психодіагностичних досліджень.

Перелік завдань для підготовки до іспиту

1. Розкрийте суть психодіагностики як теоретичної і прикладної дисципліни. Охарактеризуйте предмет, задачі психодіагностики та її місце в системі психологічного знання.
2. Проаналізуйте основні історичні етапи розвитку психодіагностики.
3. Основні передумови становлення психодіагностики. Зв'язок психодіагностики з іншими освітніми психологічними компонентами.
4. Проаналізуйте розвиток вітчизняної психодіагностики.
5. Опишіть структуру сучасної психодіагностики.
6. Розкрийте професійно-етичні аспекти психодіагностичної діяльності.
7. Поясніть суть поняття «психологічний діагноз». Причини діагностичних помилок.
8. Проаналізуйте основні етапи діагностичного процесу.

9. Опишіть основні параметри психічних властивостей, які необхідно враховувати при психодіагностиці.

10. Основні джерела отримання інформації про людину в психодіагностиці (L, Q, T-дані).

11. Сучасні проблеми в практиці вимірювання психологічних характеристик особистості.

12. Особливості психологічного вимірювання в психофізіології психофізиці та психометриці.

13. Характеристика та альтернативи репрезентаційній теорії вимірювань С. Стівенса

14. Характеристика суб'єктивних, об'єктивних та проєктивних психодіагностичних методик.

15. Види та характеристики шкал відповідей на запитання в опитувальниках.

16. Класифікації шкал відповідей в психологічному тестуванні. Особливості вимірювальних шкал Гуттмана, Терстоуна та Лікерта.

17. Характеристика основних психометричних властивостей психодіагностичних тестів.

18. Характеристика надійності як внутрішньої узгодженості тесту. Методи оцінки надійності.

19. Характеристика та проблеми класичної тестової теорії.

20. Характеристика та проблеми некласичної тестової теорії.

21. Особливості комп'ютерного адаптивного тестування

22. Випадкова помилка вимірювання та шляхи її зниження.

23. Систематична помилка вимірювання при тестуванні та шляхи її зниження.

24. Характеристика та види валідності тесту.

25. Характеристика змістовної валідності тесту та шляхи її доказу.

26. Характеристика структурної валідності тесту та шляхи її доказу.

27. Характеристика зовнішньої валідності тесту та шляхи її доказу.

28. Підходи до розуміння та шляхи подолання проблеми давання досліджуваними соціальні бажані відповіді при тестуванні.

29. Проблема стандартизації тестових психодіагностичних норм. Стандартні шкали в психології.

30. Етапи розробки психологічного тесту згідно психометричної парадигми.

31. Опишіть типи діагностичних ситуацій та виді діагностичних завдань.

32. Загальна характеристика методик високого рівня формалізації та малоформалізованих.

33. Характеристика психологічних тестів та їх роль в психодіагностиці.

34. Проаналізуйте класифікацію психологічних тестів за формою.

35. Проаналізуйте класифікацію психологічних тестів за змістом.

36. Характеристика спостереження як методу в психодіагностиці.

37. Характеристика бесіди як методу в психодіагностиці.

38. Характеристика інтерв'ю як методу в психодіагностиці.
39. Характеристика аналізу продуктів діяльності як методу в психодіагностиці.
40. Вимоги до роботи психодіагноста і користувачів психодіагностичних методик.
41. Що таке інтелект у контексті психодіагностики? Основні підходи до його визначення.
42. Загальна характеристика та особливості тестів інтелекту, досягнень та здібностей.
43. Характеристика основних видів психодіагностичних тестів інтелекту.
44. Загальна характеристика найбільш відомих методик вимірювання рівня інтелекту.
45. Що таке IQ, і які його показники вважаються нормою?
46. Загальна характеристика тесту Векслера.
47. Загальна характеристика тесту Р. Амтхауера.
48. Загальна характеристика тесту дослідження інтелекту Р.Мейлі.
49. Загальна характеристика тесту Г.Айзенка для оцінки рівня розвитку інтелекту.
50. Характеристика культурно-вільних тестів інтелекту.
51. Загальна характеристика тестів для оцінки креативності.
52. Загальна характеристика уваги та її властивостей.
53. Характеристика методів діагностики властивостей уваги.
54. Характеристика методів діагностики властивостей пам'яті.
55. Характеристика методів діагностики властивостей мислення.
56. Загальна характеристика типологічних опитувальників.
57. Загальна характеристика опитувальників рис особистості.
58. Характеристика та особливості опитувальника Р.Кеттелла (16-FP).
59. Характеристика та особливості опитувальника Г.Айзенка. Призначення методики. Коло Айзенка.
60. Призначення методики ММРІ (СМІЛ). Основи інтерпретації. Профіль особистості.
61. Характеристика опитувальника К. Леонгарда-Х. Шмішека. Характеристика типів акцентуацій.
62. Характеристика опитувальника ПДО. Призначення методики. Характеристика типів акцентуацій.
63. Характеристика опитувальника А.Баса-А.Даркі. Характеристика форм агресії.
64. Аналіз опитувальників дослідження тривоги, депресії, захисних механізмів особистості.
65. Характеристика опитувальника рівень суб'єктивного контролю Дж. Роттера. Характеристика шкал, що вимірюють інтернальність-екстернальність.
66. Аналіз опитувальників діагностики мотивів особистості.
67. Аналіз опитувальників діагностики інтересів особистості.

68. Аналіз опитувальників діагностики цінностей особистості.
69. Аналіз опитувальників діагностики установок особистості.
70. Загальна характеристика психосемантичних методів діагностики особистості.
71. Порівняльний аналіз психометричної та психосемантичної парадигм конструювання тестів і шкал.
72. Характеристика суб'єктивного шкалювання як методу діагностики особистості.
73. Характеристика рангування як методу діагностики особистості.
74. Характеристика сортування як методу діагностики особистості.
75. Характеристика асоціативного експерименту як методу діагностики особистості.
76. Характеристика семантичного диференціалу як методу діагностики особистості.
77. Характеристика репертуарних ґрат як методу діагностики особистості.
78. Характеристика специфічних особливостей проєктивних методик.
79. Аналіз недоліків та переваг проєктивних методик.
80. Класифікація та опис проєктивних методик.
81. Характеристика та особливості методики чорнильних плям Г.Роршаха.
82. Характеристика, особливості застосування та інтерпретації тематичного аперцепційного тесту.
83. Характеристика, особливості застосування та інтерпретації тесту дитячої аперцепції.
84. Характеристика, особливості застосування та інтерпретації методики малюнкової фрустрація С.Розецвейга.
85. Характеристика, особливості застосування та інтерпретації методу незакінчених речень.
86. Загальна характеристика методів графічної діагностики. Типологія малюнків за Г. Рідом.
87. Характеристика, особливості застосування та інтерпретації малюнкових тестів (Неіснуюча тварина. Дім – дерево – людина. Моя сім'я).
88. Характеристика, особливості застосування та інтерпретації психогеоетричного тесту С. Делінґер.
89. Характеристика, особливості застосування та інтерпретації тесту «Конструктивний малюнок людини з геометричних фігур».
90. Характеристика, особливості застосування та інтерпретації тесту Руки.
91. Особливості психодіагностики функціональних станів особистості.
92. Характеристика, особливості застосування та інтерпретації колірної тесту М.Люшера.
93. Значення позицій вибору кольору у тесті М.Люшера. Норма кольорових переваг.
94. Характеристика, особливості застосування та інтерпретації тесту

САН.

95. Характеристика, особливості застосування та інтерпретації тесту самооцінки реактивної та особистісної тривожності Ч.Спілбергера-Ю.Ханіна.

96. Характеристика, особливості застосування та інтерпретації методики діагностики міжособистісних відносин Т. Лірі.

97. Характеристика, особливості застосування та інтерпретації Каліфорнійського психологічного опитувальника особистості.

98. Особливості діагностики міжособистісних стосунків у сім'ї (методика PARI, методика Рене Жилия).

99. Особливості психодіагностика кризових станів. Робота психодіагноста в екстремальних ситуаціях.

100. Характеристика психодіагностичного інструментарію оцінки персоналу.

Критерії оцінювання результатів навчання

Оцінювання рівня навчальних досягнень здобувачів з навчальної дисципліни здійснюється відповідно до Положення про організацію освітнього процесу в Національному університеті цивільного захисту України за 100-бальною шкалою.

Форми поточного та підсумкового контролю

Поточний контроль проводиться у формі фронтального та індивідуального опитування, виконання письмових завдань, контрольної роботи тощо.

Підсумковий контроль проводиться у формі іспиту.

Розподіл балів, які отримують здобувачі очної форми навчання, за результатами опанування навчальної дисципліни, формою підсумкового контролю якого є:

–іспит

Розподіл балів													
Змістовний модуль 1								Змістовний модуль 2					
T1.1	T1.2	T1.3	T1.4	T1.5	T1.6	T1.7	T1.8	T2.1	T2.2	T2.3	T2.4	T2.5	T2.6
до 4	до 4	до 4	до 4	до 4	до 4	до 4	до 8 (4+4)	до 4	до 4	до 4	до 4	до 4	до 4
Модульна контрольна робота				Індивідуальне завдання				іспит		Сума балів за дисципліну			
до 10				до 10				до 20		100			

Примітка: за виконання творчих робіт з навчальної дисципліни здобувачу можуть нараховуватися додаткові, заохочувальні бали. Сума заохочувальних балів не має перевищувати 20. Максимально можлива сума підсумкової оцінки з дисципліни (з урахуванням додаткових заохочувальних балів) – 100 балів. Види творчих робіт та критерії щодо їх оцінювання наведені у методичних вказівках до виконання індивідуальних завдань здобувачів вищої освіти на кафедрі психології діяльності в особливих умовах (розділ «Оцінювання творчих робіт»).

Поточний контроль проводиться на кожному семінарському (практичному) занятті. Він передбачає оцінювання теоретичних знань та практичних умінь здобувачів вищої освіти із зазначеної теми (у тому числі, самостійно опрацьованого матеріалу).

Критерії поточного оцінювання знань здобувачів на семінарському занятті в діапазоні від 0 до 4 балів:

4 бали – здобувач вільно володіє усім навчальним матеріалом, орієнтуються в темі та аргументовано висловлює свої думки, наводить приклади;

3 бали – здобувач володіє усім навчальним матеріалом, орієнтуються в темі та аргументовано висловлює свої думки;

2 бали – здобувач орієнтується в обговорюваній тематиці, наводить приклади та висловлює свої думки;

1 бал – здобувач частково володіє матеріалом та може окреслити лише деякі проблеми теми;

0 балів – здобувач не знає відповіді на поставлені завдання або поверхово розкрив лише окремі положення при цьому допустив суттєві помилки.

Викладачем оцінюється повнота розкриття питання, логіка повідомлення, культура мови, емоційність та переконаність, використання основної та додаткової літератури (підручників, навчальних посібників, тощо), аналітичні міркування, вміння робити порівняння, висновки.

Критерії поточного оцінювання знань здобувачів на практичному занятті від 0 до 4 балів:

4 бали – завдання виконане в повному обсязі, відповідь вірна, наведено аргументацію, використовуються професійні терміни; граматично і стилістично без помилок оформлений звіт;

3 бали – завдання виконане, але обґрунтування відповіді недостатнє.

2 бали – завдання виконане, але обґрунтування відповіді недостатнє, у звіті допущені незначні граматичні чи стилістичні помилки.

1 бали – завдання виконане частково, у звіті допущені граматичні чи стилістичні помилки.

0 балів – завдання не виконане.

Викладачем оцінюється повнота розкриття завдання, цілісність, системність, логічна послідовність, вміння формулювати висновки, акуратність оформлення письмової роботи, самостійність виконання.

Підсумкова модульна робота є складовою поточного контролю і здійснюється через проведення аудиторної письмової роботи під час проведення останнього семінарського заняття в межах окремого залікового модуля.

Кожен варіант модульної контрольної роботи складається з чотирьох завдань. У відповіді на поставленні завдання здобувачі вищої освіти повинні відобразити володіння навчальним матеріалом, зокрема, вміння застосовувати його на практиці (у вигляді наведення власних прикладів,

розв'язання психологічних ситуацій тощо), оцінювати факти, явища, вільно висловлювати власні думки, самостійно оцінювати різноманітні явища та факти, проявляючи особисту позицію щодо них, вміло використовувати міжпредметні зв'язки.

Критерії оцінювання знань здобувачів при виконанні модульної роботи від 0 до 10 балів:

10 балів – всі завдання виконані повністю без помилок.

8-9 балів – завдання в основному виконані правильно, є незначні неточності.

6-7 балів – завдання виконані частково, є суттєві помилки, але робота засвідчує знання основного матеріалу.

4-5 балів – робота містить значні недоліки, знання поверхові, але існує часткове розуміння теми.

1-3 бали – виконані лише окремі частини завдань, знання фрагментарні.

0 балів – робота відсутня або не містить жодної правильної відповіді.

Підсумковий контроль успішності проводиться з метою оцінки результатів навчання та передбачає перевірку засвоєння здобувачами теоретичного та практичного матеріалу дисципліни, розвитку їх творчого мислення, набутих знань, умінь та навичок і їх застосування під час вирішення практичних завдань. Здійснюється шляхом складання здобувачами *усного іспиту* за екзаменаційними білетами встановленої форми, комплект яких повинен становити не менше 120% від кількісного складу навчальної групи.

Зміст завдань підсумкового контролю формується відповідно до програми навчальної дисципліни, відповіді на які повинні відображати вільне володіння здобувачами обсягом матеріалу, передбаченим програмою, зокрема, вміти застосовувати його на практиці, оцінювати факти, явища, вільно висловлювати власні думки, самостійно оцінювати різноманітні явища та факти, виявляючи особисту позицію щодо них, вміло використовувати міжпредметні зв'язки.

Кожен варіант екзаменаційного білету складається з чотирьох завдань. Відповіді на завдання оцінюється за критеріями досягнення нормативних результатів навчання. Основними вимогами є розуміння ідей та положень, здатність вичерпно та аргументовано їх викласти, висловити та обґрунтувати власну позицію з завдань, що розглядаються в ході вивчення дисципліни.

Тривалість усного іспиту для одного здобувача не повинна перевищувати 0,5 години (з врахуванням часу на підготовку та відповідь здобувача). Для уточнення рівня володіння матеріалом дисципліни екзаменатор може задавати додаткові питання.

Здобувач допускається до складання підсумкового контролю, якщо він виконав усі види обов'язкових робіт, що передбачені робочою програмою дисципліни.

У разі отримання незадовільної оцінки, перескладання іспиту з дисципліни допускається не більше двох разів.

У разі включення сигналу «Повітряна тривога» або інших відповідних сигналів оповіщення іспит переривається та продовжується вже після відбою.

У разі не згоди із результатом підсумкового контролю або порушенням процедури його проведення здобувач має право на їхнє **оскарження**. Порядок такого оскарження викладений у Положенні про організацію освітнього процесу в Національному університеті цивільного захисту України.

Критерії оцінювання знань здобувачів очної форми навчання на підсумковому контролі у формі іспиту (оцінюється від 0 до 20 балів):

20 балів – в повному обсязі здобувач володіє навчальним матеріалом, глибоко та всебічно розкрив зміст завдань;

16-19 бали – достатньо повно володіє навчальним матеріалом, в основному розкрито зміст поставлених завдань. При наданні відповіді на деякі завдання не вистачає достатньої глибини та аргументації, при цьому є несуттєві неточності та незначні помилки;

10-15 балів – в цілому володіє навчальним матеріалом, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки;

6-9 балів – не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Недостатньо розкритий зміст питань та завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності;

1-5 балів – частково володіє навчальним матеріалом, відповіді загальні, допущено при цьому суттєві помилки;

0 балів – не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє змісту завдань.

Оцінювання самостійної роботи. Результати самостійної роботи спеціально не оцінюються, але виявляються під час діагностики знань з навчальної дисципліни. Навчальний матеріал дисципліни, засвоєний у процесі самостійної роботи, виноситься на підсумковий контроль, передбачений робочим навчальним планом, разом з іншим навчальним матеріалом дисципліни і оцінюється за критеріями відповідного підсумкового контролю.

Оцінювання індивідуальних завдань здійснюється під час поточного контролю теми на відповідному аудиторному занятті. Оцінювання тем, які виносяться лише на самостійну роботу і не входять до тем аудиторних занять, навчальних практик/практичних занять, контролюється під час модульного та підсумкового контролів. Оцінювання індивідуальних завдань вивчення дисципліни здобувачів залежать від форми виконання індивідуального завдання, наприклад:

Реферат, доповідь: 3 бали – у роботі здобувачі правильно виокремили основні положення з різних джерел, логічно та структурно об'єднали їх, коротко проаналізували та зробили ґрунтовні узагальнюючі висновки. Дотримано усі вимоги щодо структурної побудови роботи. Робота містить список використаної літератури, що включає вітчизняні та іноземні літературні джерела;

2 бали – у роботі здобувачі в цілому правильно виокремили основні положення кожного з джерела, але не зробили їх відповідного аналізу та узагальнюючих висновків. Дотримано більшість вимог щодо структурної побудови роботи. Робота містить список використаної літератури, що складається лише з вітчизняних літературних джерел;

1 бал – у роботі здобувачі фрагментарно виокремили основні положення кожного з джерела, не зробили їх відповідного аналізу та узагальнюючих висновків. Не дотримано вимог щодо структурної побудови роботи. Список використаної літератури оформлений не вірно або відсутній;

0 балів – завдання не виконано або у роботі виявлено факти академічної недоброчесності.

Підготовка огляду певної наукової проблеми/аналізу ситуації:

5 балів – робота виконана у повному обсязі із чітким дотриманням визначеної структури. Робота містить ґрунтовний аналіз, висновки та рекомендації з порушеної проблеми;

4 бали – робота виконана у повному обсязі із дотриманням визначеної структури за виключенням деяких елементів. Робота містить аналіз, висновки та рекомендації з порушеної проблеми;

3 бали – робота виконана частково із дотриманням визначеної структури, що містить більшість необхідних елементів. Робота містить поверхневий аналіз, висновки та окремі рекомендації з порушеної проблеми;

2 бали – робота виконана частково. Структура роботи недотримана. Робота містить поверхневий аналіз, окремі висновки. Рекомендації з порушеної проблеми відсутні;

1 бал – робота виконана на рівні окремих фрагментів. Структура роботи недотримана. Робота містить поверхневий аналіз, висновки зроблені не вірно. Рекомендації з порушеної проблеми відсутні;

0 балів – завдання не виконано або у роботі виявлено факти академічної недоброчесності.

Есе: 3 бали – здобувач створює оригінальний за думкою та оформленням письмовий твір відповідно до навчальної ситуації; повно, вичерпно висвітлює тему; вправно формулює тезу; аналізує різні погляди на той самий предмет, наводить доречні аргументи, використовує набуту з різних джерел інформацію для розв'язання певних психологічних проблем; приклади переконливі, конкретизовані; цілісний, послідовний і несуперечливий розвиток думки (логічність і послідовність викладу); висновок відповідає запропонованій темі й органічно впливає зі сформульованої тези, аргументів і прикладів;

2 бали – здобувач самостійно будує послідовний, повний, логічно викладений текст; формулює тезу, що відповідає запропонованій темі; загалом розкриває тему, висловлює основну думку; наводить доречні аргументи; висновок відповідає запропонованій темі; у роботі виявлені недоліки за двома показниками: тезу чітко не сформульовано, відсутність виразної особистісної позиції, належної її аргументації;

1 бал – побудований текст характеризується фрагментарністю; сформульована теза не відповідає запропонованій темі; наведені аргументи не є

доречними; прикладів немає або вони не є доречними;

0 балів – завдання не виконано або у роботі виявлено факти академічної недоброчесності.

Презентація: 3 бали – усі ідеї подані таким чином, що демонструють глибокі знання здобувачів про предмет дослідження і здатність мислити логічно. Тема презентації чітко визначена і добре розроблена. Презентація має зрозумілу і логічну структуру, організована. Дотримані прийняті норми культури презентації, автори творчо підійшли до її оформлення. Робота не переобтяжена текстом. Наявні гіперпосилання працюють коректно.

2 бали – більша частина ідей подані таким чином, що демонструють значні знання здобувачів про предмет дослідження і здатність мислити логічно. Тема презентації доволі чітко визначена і задовільно розроблена. Презентація має зрозумілу і логічну структуру, у достатній мірі організована. Дотримані прийняті норми культури презентації. Робота дещо переобтяжена текстом, що ускладнює її сприйняття. Наявні гіперпосилання працюють.

1 бал – більшість ідей у презентації виражені нечітко. Тема визначена нечітко і розроблена з помилками. Презентація має порушену структуру або взагалі її не має. Зустрічається багато порушень прийнятих норм культури проведення презентації.

0 балів – завдання не виконано або у роботі виявлені факти академічної недоброчесності;

Проектна діяльність: 5 балів – робота виконана у повному обсязі на актуальну та практично значущу тему. Наявний творчий підхід до вирішення проблеми. У роботі правильно визначено об'єкт та предмет дослідження. Обґрунтовано використано доцільні методи. Містяться відповідні висновки з якісними і кількісними даними. Презентація проекту містить необхідний ілюстраційний матеріал, доповідач вільно орієнтується у поданому матеріалі, відповідає на поставлені запитання;

4 бали – робота виконана у повному обсязі на актуальну та практично значущу тему. У роботі правильно визначено об'єкт та предмет дослідження. Доцільно використано методи. Містяться відповідні висновки. Презентація проекту містить необхідний ілюстраційний матеріал, доповідач орієнтується у поданому матеріалі, відповідає на поставлені запитання з незначними помилками;

3 бали – робота виконана. У роботі визначено об'єкт та предмет дослідження, що потребують уточнення. Доцільно використано методи. Містяться відповідні висновки. Презентація проекту містить ілюстраційний матеріал, дещо перевантажений текстом, доповідач переважно орієнтується у поданому матеріалі, відповідає на поставлені запитання з помилками.

2 бали – робота виконана частково. У роботі невірно визначено об'єкт та предмет дослідження. Використані методи переважно вжито доцільно. Містяться часткові висновки. Презентація проекту перевантажена текстом, доповідач слабо орієнтується у поданому матеріалі, відповідає на поставлені запитання з грубими помилками;

1 бал – робота виконана на рівні окремих фрагментів. У роботі невірно

визначено об'єкт та предмет дослідження або вони відсутні. Використані методи недоцільні. Містяться часткові висновки. Презентація проєкту відсутня, доповідач не орієнтується у поданому матеріалі;

0 балів – завдання не виконано або у роботі виявлені факти академічної не доброчесності.

Політика викладання навчальної дисципліни

1. Активна участь в обговоренні навчальних завдань, попередня підготовка до семінарських та практичних занять за рекомендованою літературою, якісне і своєчасне виконання завдань.

2. Сумлінне виконання розкладу занять з навчальної дисципліни (здобувачі вищої освіти, які запізнилися, до заняття не допускаються).

3. З навчальною метою під час заняття мобільними телефонами та планшетами дозволяється користуватися тільки з дозволу викладача.

4. Здобувач вищої освіти має право дізнатися про свою кількість накопичених балів у викладача навчальної дисципліни та вести власний облік цих балів.

5. Здобувачі повинні діяти відповідно до політики НУЦЗ України щодо академічної доброчесності.

6. Викладач буде вдячний, якщо здобувач надасть відгук щодо якості навчання та висловіть свої пропозиції з покращення змісту курсу та форм роботи.

Рекомендовані джерела інформації

Базова література

1. Грибенюк Г.С. Психодіагностика в особливих умовах: курс лекцій. Черкаси, 2017. 280 с.

2. Неурова А.Б. Діагностика індивідуально-психологічних властивостей особистості. Львів : НАВС, 2016. 181 с.

3. Поліщук С.А. Методичний довідник з психодіагностики. Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 226 с.

4. Психологічне вивчення особового складу Збройних Сил України: метод. посіб. / Кокун О.М., Агаєв Н.А., Пішко І.О., Лозінська та ін. Київ: ФОП Маслаков, 2019. 288 с.

5. Терлецька Л.Г. Основи психодіагностики: навч. посіб. Київ : Главник, 2016. 144 с.

6. Чала Ю.М., Шахрайчук А.М. Психодіагностика: навч. посіб. Харків: НТУ «ХП», 2018. 246 с.

Допоміжна література

1. Діагностика індивідуально-психологічних властивостей особистості: навч.-метод. посіб. / А. Б. Неурова, О. С. Капінус, Т. Л. Грицевич. Львів : НАСВ, 2016. 181 с.

2. Любіна Л.А. Психодіагностика: навч. посіб. Чернівці: Яворський

Н.С. [вид.], 2018. 276 с.

3. Морозов О.М. Психологія особистості: оперативна аудіовізуальна діагностика : навч. посібник. К.: Вид. Паливода А.В., 2018. 328 с.

4. Практична психосоматика: діагностичні шкали: навч. посіб. / за заг. ред. О. О. Чабана, О. О. Хаустової. Київ : ВНТУ, 2018. 108 с.

5. Психодіагностика в клінічній психології: навч. посіб. Укл. Л. М. Співак, А. М. Османова. К.: Університет «Україна», 2023. 146 с.

6. Психолого-корекційний практикум травм війни : навч. посіб. / І. Сулятицький, К. Островська, В. Осьодло та ін. Львів, 2019. 396 с.

7. Самошкіна Л. М. Психодіагностика: Навч. наоч. посіб. з мультимедійним курсом. Під ред.чл.-кор. АПН України, професора Е. Л. Носенко. Д.: Вид-во ДНУ, 2018. 448 с.

8. Чумак О. А., Товстуха О.М. Психодіагностика: навчально-методичний посібник для організації навчальної роботи з курсу психодіагностики для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня за освітньо-професійною програмою 053 «Психологія». Держ. закл. „Луган. нац. ун-т імені Тараса Шевченка”. Полтава: Вид-во ДЗ „ЛНУ імені Тараса Шевченка”, 2024. 121 с.

Інформаційні ресурси

1. ГО «Українське психометричне товариство». Режим доступу: <https://psychometric-society.org.ua/>

2. Psychometric Society. Режим доступу: <https://www.psychometricsociety.org/>

Розробник:

заступник начальника кафедри психології

діяльності в особливих умовах

кандидат психологічних наук, доцент

Валерій БОСНЮК